

Een terugblik op de winter van 2010/2011

Vorige winter begon bijzonder spectaculair, met een uitzonderlijk koude maand december. Met een gemiddelde van $-1,1$ graden (normaal 4.0) was het 5.1 graden beneden normaal en daarmee een van de koudste maanden december van de afgelopen 100 jaar. De verwachtingen voor januari en februari waren eind 2010 dan ook hooggespannen. Maar de werkelijkheid bleek geheel anders. Het vervolg van de winter was in Nederland teleurstellend. Januari was met 3.5 graden vrij zacht (normaal 2.8) en februari met 4.6 graden (normaal 3.0) ronduit zacht. Gelukkig bleef het in Zweden wel flink koud, maar we hebben het nu over Nederland. Uiteindelijk verdiende de afgelopen winter nog het predicaat 'vrij koud', met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van $2,3$ °C, tegen een langjarig gemiddelde van $3,3$ °C. Daarmee was de winter van 2010/2011 wel de koudste winter sinds 1996.

Voor schaatsfanaten zegt het Helmann getal veel meer over een winter, dan de gemiddelde temperatuur. Het Helmann getal is de optelsom van alle dagen dat de gemiddelde temperatuur onder 0 is geweest. Waarom zegt dat veel meer? Een voorbeeld: een uitzonderlijke winter kan zes weken lang veel te koud zijn en zeven weken veel te zacht. Resultaat is een 'normale winter' als je de gemiddelde temperatuur neemt, terwijl het Helmann getal in zo'n winter met 42 dagen (= 6 weken) erg koude dagen ruim boven de 100 komt en de winter zodoende in de categorie 'koud' of 'zeer koud' valt. Afgelopen winter zaten we niet ver van deze uitzonderlijke situatie af, alleen was het maar vier weken te koud. Daardoor is het Helmann getal blijven steken op 80. Daarmee kwam deze winter op de 38^e plek sinds 1900. Op zich nog altijd een goede score, maar de winter van 2011 was op basis van het Helmann getal niet opvallend goed. Zie voor een fraai overzicht van de Helmann getallen over de afgelopen 110 jaar: <http://www.knmi.nl/klimatologie/lijsten/hellmann.html>. Op deze lijst herken je onmiddellijk de goede schaatswinters.

Per saldo kunnen we, dankzij de koude decembermaand, toch van een mooie schaatswinter spreken. Op Skridsko.net blijkt dat er in Nederland door de HLSK maar liefst op 25 dagen tochten op natuurijs zijn gereden. De eerste dag was 1 december en de laatste dag was 11 januari. Als de gidsgroep niet vlak voor kerst een weekje naar Zweden was afgereisd hadden we vermoedelijk de 30 dagen gehaald. Dat is een heel mooi aantal! Vergelijk dat eens met de 3 dagen tochten op natuurijs van de KNSB (de Koninklijke Niet gaan Schaatsen Bond, want natuurijs is levensgevaarlijk en moet eerst heel dik zijn...) deze winter.

De vooruitzichten voor 2012

Een medewerker van Meteoconsult heeft gewaarschuwd voor 'wederom een zeer koude winter'. Die voorspelling kan niet serieus worden genomen. Dit om te beginnen omdat de afgelopen winter helemaal niet bijzonder koud was. Als een meteoroloog zelfs het verleden niet kent, wat is zijn toekomstvoorspelling dan waard? Daarnaast zijn er naar mijn mening ook geen goede redenen om nu al optimistisch te zijn over de komende winter. Op dit moment valt er nog niets ongebruikelijks op de weerkaarten te zien. Bovendien: lange termijn weersvoorspellingen (meer dan 15 dagen vooruit) zijn volstrekt onbetrouwbaar en blijken veelal op fantasie gebaseerd. Ik vermoed dat Meteoconsult door de 'winterbanden business' wordt betaald om dit soort onzin uit te kramen.

Hoewel, onzin....? Als je het lijstje 'goede schaatswinters' op basis van het Hellman getal bekijkt valt op dat goede winters vaak in clusters zijn opgetreden. Bij 80 Hellman punten (zoals afgelopen winter) blijken er veel schaatsbare dagen te zijn, dus laten we dat als ondergrens voor een 'goede schaatswinter' nemen. Met dit criterium (die 80 Hellmann punten) zijn er sinds 1900 in totaal 39 goede schaatswinters geweest. Hoe vaak blijken die goede winters in een (kleine) serie te zijn voorgekomen? Maar liefst 34 van de 39 keer! Hierbij de lijst:

- 1901 + 1903
- 1907, 1908, 1909
- 1922 + 1924 + 1926
- 1926, 1928, 1929
- 1939, 1940, 1941, 1942
- 1945, 1946, 1947
- 1954 + 1956
- 1962, 1963, 1964 + 1966
- 1969, 1970, 1971
- 1985, 1986, 1987
- 1996, 1997
- 2010, 2011

Mocht je me willen controleren ga dan nog even naar:

- <https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/lijsten/hellmann>

Dus volgend jaar wordt het lijstje gewoon: 2010, 2011 + **2012**.

Logisch toch! **Of is het onzin.....?**

Vriendelijke groet,
Max Kohnstamm